

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3Cdo/247/2019
Identifikačné číslo spisu:	3113232839
Dátum vydania rozhodnutia:	21.07.2020
Meno a priezvisko:	Mgr. Dušan Čimo
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2020:3113232839.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu S.. I. O., trvale bytom v Y., H.. Z. Č.. XXXX/XX, zastúpeného JUDr. Jánom Legerským, advokátom, v Trenčíne, Nám. sv. Anny č. 15/25, proti žalovanému F.. S. E., trvale bytom v Trenčíne, Pod Sokolice č. 517/1, zastúpenému Advokátskou kanceláriou JUDr. Danica Birošová, s.r.o., so sídlom v Trenčíne, Piaristická č. 46, o zaplatenie 56.387,84 € s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Trenčín pod sp. zn. 13 C 188/2014, o dovolaní žalovaného proti uzneseniu Krajského súdu v Trenčíne zo 14. marca 2018 sp. zn. 19 Co 6/2018, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a .

Žalobca má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Trenčín (ďalej tiež len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 24. novembra 2015 uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi 56.387,84 € s 9 % ročným úrokom z omeškania zo sumy 56.387,84 € od 1. decembra 2010 do zaplatenia a nahradiť trovy konania spočívajúce v zaplatenom súdnom poplatku v sume 1.691,50 € a trovách právneho zastúpenia v sume 1.946,78 € do 3 dní od právoplatnosti napadnutého rozsudku. Právne svoje rozhodnutie odôvodnil ust. § 657, § 100 ods. 1, § 101, § 517 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka (zákona č. 40/1964 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení, ďalej tiež len „O. z.“), § 3 ods. 1, § 10c nariadenia vlády č. 87/1995 Z. z. V odôvodnení uviedol, že žalobca sa svojho nároku na zaplatenie sumy 56.387,84 € domáhal titulom neuhradenej dlžnej sumy zo zmluvy o pôžičke. Žalovaný sa k podanej žalobe písomne nevyjadril, v mieste trvalého bydliska sa nezdržuje a miesto jeho pobytu sa nepodarilo zistiť, preto uznesením č. k. 13C/188/2014-76, zo dňa 12. mája 2015, právoplatným dňa 30. júna 2015, ustanovil žalovanému pre toto konanie opatrovníčku. Na základe vykonaného dokazovania mal súd prvej inštancie preukázané, že medzi žalobcom ako veriteľom a žalovaným ako dlžníkom bola uzavretá zmluva o pôžičke podľa § 657 Občianskeho zákonníka, v sume 1.849.370,- Sk (61.387,84 €). Zmluvné strany sa dohodli, že pôžička je poskytnutá bez úroku. Žalovaný svoju zmluvnú povinnosť vrátiť poskytnuté plnenie nesplnil riadne a včas, keď požičanú sumu žalobcovi vrátil iba čiastočne, a to dňa 12. novembra 2010 v sume 5.000,- € a zostatok

požičanej sumy žalobcovi doposiaľ nevrátil, a preto súd prvej inštancie žalovaného zaviazal na vrátenie poskytnutých peňažných prostriedkov v sume 56.387,84 €. Námietku premĺčania vznesenú opatrovníčkou žalovaného súd prvej inštancie vyhodnotil ako nedôvodnú. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1, § 149 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O. s. p.“).

2. Krajský súd v Trenčíne (ďalej tiež len „odvolací súd“ a spolu so súdom prvej inštancie tiež len „nižšie súdy“) uznesením zo 14. marca 2018 sp. zn. 19 Co 6/2018 odvolanie žalovaného podľa § 386 písm. a/ Civilného sporového poriadku (zákona č. 160/2015 Z. z. v znení zákona č. 87/ 2017 Z. z. a dnes už i zákona č. 350/ 2018 Z. z., ďalej tiež len „C. s. p.“) ako oneskorene podané odmietol. Mal za to, že žalovaný prevzal rozsudok súdu prvej inštancie zo dňa 24. novembra 2015, č. k. 13 C 188/2014-92 i prostredníctvom svojho zástupcu - advokáta Mgr. Bohuslava Gelatku dňa 5. mája 2016 (č. l. 100 spisu), odvolanie proti tomuto rozsudku podal osobne na súde dňa 11. mája 2017, t.j. zjavne po uplynutí lehoty na podanie odvolania. Na tvrdenia žalovaného v podanom odvolaní, že mu doposiaľ nebol predmetný rozsudok doručený, že mu neboli doručované zásielky súdu a že mu nemala byť ustanovená opatrovníčka v danom konaní odvolací súd uviedol, že nemôže zostať bez povšimnutia správanie sa žalovaného, ktorý o tomto súdnom konaní vedel najneskôr od 3. júna 2014, kedy udelil plnomocenstvo advokátovi Mgr. Geletkovi, ktorý v rovnaký deň do spisu i nahliadol. Vedel i o aktivite súdu ohľadne zisťovania jeho bydliska resp. adresy, na ktorej preberá zásielky pobytu, nakoľko jeho zástupca opakovane nahliadal do súdneho spisu, prevzal žalobu vo veci samej i ďalšie listiny, neprevzal, v dôsledku obmedzenia jeho plnomocenstva, zásielky, ktoré žalovanému doručoval súd. Takéto správanie sa žalovaného vyhodnotil ako obštrukčné konanie, ktoré súd prvej inštancie riešil síce zdĺhavo (zásielky sa pokúšal doručovať žalovanému a zisťoval jeho bydlisko resp. adresu, na ktorej preberá zásielky od podania žaloby - 25. novembra 2013, opatrovníčku žalovanému ustanovil rozhodnutím zo dňa 12. mája 2015, t.j. 1,5 roka), ale súladne s O. s. p. účinným do 30. júna 2016.

3. Proti takémuto uzneseniu odvolacieho súdu podal žalovaný dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzoval z toho, že odvolací súd mu nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňovať jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f/ C. s. p.). Tvrdil, že postupom súdu prvej inštancie mu bolo závažným spôsobom porušené jeho ústavné právo na súdnu ochranu, právo na spravodlivé súdne konanie, ako aj právo na riadny prístup k súdu a toto pochybenie odvolací súd nenapravil. Poukázal na to, že konanie prebiehalo v jeho neprítomnosti, neboli mu riadne, formou poštového doručovateľa, doručované listinné dokumenty súvisiace s konaním, rozsudok súdu prvej inštancie bol rovnako vyhlásený v jeho neprítomnosti a nebol mu doručovaný. Namietal iniciatívne šetrenie pobytu žalovaného zo strany súdu. Z toho dôvodu bol súdom porušený princíp rovnosti strán v súdnom konaní. Za neakceptovateľné považoval, aby súd rozhodol o ustanovení opatrovníka jeho osobe s odôvodnením, že pobyt jeho osoby súdu nie je známy a tiež odignoroval § 29 ods. 6 O. s. p. z ktorého vyplývalo, že súd za opatrovníka účastníkovi konania ustanoví predovšetkým osobu pôsobiacu v rodinnom, pracovnom, kultúrnom, prípadne v inom prostredí, ktoré je účastníkovi blízke. Zdôraznil, že ako fyzická osoba sa riadne zúčastňuje pojednávaniu aj v iných právnych veciach, a to aj v konaniach vedených na Okresnom súde Trenčín. Uviedol, že napriek vedomosti súdu o reálnej aktuálnej adrese trvalého bydliska žalovaného, súd zásielky na túto adresu, kde si žalovaný riadne preberá zásielky prostredníctvom tzv. P.O.BOX-u, v súvislosti s predmetným konaním ani raz nedoručoval. Vytýka súdu, že nevykonával akékoľvek reálne úkony smerujúce k predvolaniu jeho osoby na pojednávanie, keď napr. nevyužil ani možnosť jeho telefonického kontaktovania. Navrhol, aby najvyšší súd uznesenie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Zároveň požiadal o odklad vykonateľnosti predmetného uznesenia v spojení s rozsudkom súdu prvého stupňa.

4. Dovolací súd po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 C. s. p.) strana, v ktorej neprospech boli vydané rozhodnutia oboch nižších súdov (§ 424 C. s. p.) a to za splnenia tiež ďalšej podmienky jej zastúpenia i spisania jej dovolania na to určenou osobou (§ 429 ods. 1 C. s. p.), skúmal predovšetkým bez nariadenia pojednávania (§ 443, časť vety pred bodkočiarkou C. s. p.) prípustnosť dovolania. Dospel pritom k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Na stručné odôvodnenie, prečo bol namieste taký postup (§ 451 ods. 3 veta prvá C. s. p.) uvádza nasledovné:

5. Dovolateľ vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania z ustanovenia § 420 písm. f/ C. s. p., podľa ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

6. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov a tento preberal, ako ani to, aby rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami (v tejto súv. porovnaj rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

7. Pod pojmom „procesný postup“ sa rozumie faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to, ako súd viedol spor), znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a mariaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (tu porovnaj R 129/1999 a 1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 38/2015, 5 Cdo 201/2011 či 6 Cdo 90/2012). Súčasťou rozhodovacej praxe najvyššieho súdu ešte pred účinnosťou C. s. p. je potom tiež záver, podľa ktorého o znemožnenie realizácie procesných oprávnení účastníka občianskoprávneho konania ide tiež v prípade postupu súdu, ktorý sa z určitého dôvodu odmieta zaoberať meritom veci (odmieta podanie alebo konanie zastaví, resp. odvolací súd odmieta odvolanie), hoci procesné predpoklady pre taký postup neboli dané (viď napríklad R 23/1994 a R 4/2003, prípadne 1 Cdo 41/2000, 2 Cdo 119/2004, 3 Cdo 108/2004, 3 Cdo 231/2008, 4 Cdo 20/2001, 5 Cdo 434/2012, 6 Cdo 107/2012, 7 Cdo 142/2013 alebo 3 Cdo 98/2015).

8. Podľa právneho názoru odvolacieho súdu treba obdobne i po nadobudnutí účinnosti C. s. p. dospieť k záveru, že o procesnú vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ C. s. p. ide tiež v prípade procesného postupu odvolacieho súdu, ktorý odmieta odvolanie, i keď pre taký procesný postup neboli dané zákonné predpoklady. Dovolací súd preto skúmal, či procesný postup nižších súdov (v prvom rade súdu odvolacieho) nevykazuje znaky takejto vady.

9. Dovolateľ dovolaním spochybňuje skutočnosť, z ktorých vychádzal odvolací súd pri prijímaní záveru o tom, že odvolanie bolo podané oneskorene. Tvrdí, že súd mu ustanovil opatrovníka v rozpore s § 29 O. s. p., a preto doručenie rozsudku súdu prvej inštancie opatrovníkovi nemohlo vyvolať následky v súvislosti s doručením rozhodnutia.

10. Zo spisu vyplýva, že uznesením z 12. mája 2015 č. k. 13 C 188/2014-75 bol platobný rozkaz zrušený z dôvodu, že ho nebolo možné žalovanému doručiť a následne bola žalovanému ustanovená opatrovníčka pre konanie z dôvodu, že žalovaný sa zdržiava na neznámom mieste. Súd prvej inštancie rozsudok z 24. novembra 2015, č. k. 13 C 188/2014-92 doručil zástupcovi žalobcu a opatrovníčke žalovaného, vyznačil právoplatnosť tohto rozhodnutia dňom 17. decembra 2015 a vykonateľnosť dňom 21. decembra 2015.

11. Podľa § 29 ods. 2 O.s.p. účinného do 30. júna 2016, pokiaľ neurobí iné opatrenia, môže súd ustanoviť opatrovníka aj účastníkovi, ktorého pobyt nie je známy, ktorému sa nepodarilo doručiť na známu adresu v cudzine alebo ak je doručenie písomnosti v cudzine spojené s ťažko prekonateľnými prekážkami, ktorý je postihnutý duševnou poruchou alebo ktorý nie je schopný zrozumiteľne sa vyjadrovať.

12. Obsah spisu nedáva podklad pre nesúhlas so záverom odvolacieho súdu o tom, že rozhodnutie súdu prvej inštancie o ustanovení opatrovníčky žalovanému bolo v súlade s ust. § 29 O. s. p. účinného do 30.

júna 2016, pričom táto bola riadne predvolaná na pojednávanie súdu, bolo jej poskytnuté riadne poučenie v súlade s vtedy platnými procesnými ustanoveniami, vzniesla námietku premlčania nároku žalobcu, s ktorou sa súd prvej inštancie zaoberal, bol jej doručený rozsudok vo veci samej dňa 1. decembra 2015, ktorý nadobudol právoplatnosť dňa 17. decembra 2015.

13. Dovolací súd sa stotožňuje s názorom odvolacieho súdu, ktorý posúdil konanie žalovaného ako obštrukčné (účelové vyhýbanie sa prevzatia písomností súdu z predmetného konania), viediac (najneskôr od 3. júna 2014, kedy udelil plnomocenstvo advokátovi Mgr. Geletkovi na nahliadnutie do spisu bez práva na prevzatie zásielok doručovaných splnomocniteľovi) o jeho existencii ako aj predmete konania. K uvedenému dáva do pozornosti zásadu, ktorá platila už v rímskom práve, podľa ktorej „vigilantibus iura scripta sunt“ t. j. „práva patria len bdelym“ (pozorným, ostražitým, opatrným, starostlivým), teda tým, ktorí sa aktívne zaujímajú o ochranu a výkon svojich práv a ktorí svoje procesné oprávnenia uplatňujú včas a s dostatočnou starostlivosťou a predvídavosťou. V slobodnej spoločnosti je totiž predovšetkým vecou nositeľov práv, aby svoje práva bránili a starali sa o ne, inak ich podcenením, či zanedbaním môžu strácať svoje práva majetkové, osobné, satisfakčné a pod. To platí obdobne aj o využívaní zákonných procesných ustanovení (1 Sžr 38/2011).

14. Súd prvej inštancie vykonal rozsiahle zisťovanie pobytu žalovaného, ktorý nepreberal zásielky súdu na žiadnej z adries, ktoré mal súd k dispozícii, iné miesto pobytu sa súdu nepodarilo zistiť ani prostredníctvom OO PZ Trenčín, OR PZ Nitra, Sociálnej poisťovne a.s., Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Trenčín, Registra obyvateľov SR, zamestnávateľa žalovaného LOXWOOD, s.r.o., Vašinova 134/16, Nitra, zástupcu žalovaného - advokáta Mgr. Bohuslava Geletku, obyvateľov bytového domu v Trenčíne, Pod Sokolice 517/1 a ani otca žalovaného, preto aj dovolací súd považuje tento postup súdu za legitímny, súladný s právnou úpravou účinnou v čase vydania rozhodnutia o ustanovení opatrovníka žalovanému ako i rozhodnutia vo veci samej a doručovania rozsudku. V danom prípade súd postupoval v súlade s R 65/1972, kedy má súd pred ustanovením opatrovníka z dôvodu neznámeho pobytu vyčerpať všetky možnosti zistenia, či pobyt je skutočne neznámy.

15. Záver odvolacieho súdu bol správnym a tvrdenie dovolateľa o zaťažení konania pred odvolacím súdom zmätočnosťou vadou v zmysle § 420 písm. f/ C. s. p., neopodstatneným.

16. Vychádzajúc z uvedeného preto najvyšší súd dospel k záveru a síce, že odvolací súd odmietnutím skutočne oneskoreného odvolania neznemožnil žalovanému, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že by došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

17. Pretože žalovaný neopodstatnene uplatnil dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. f/ C. s. p., najvyšší súd jeho dovolanie podľa § 447 písm. c/ C. s. p. ako procesne neprípustné odmietol.

18. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania o dovolaní dovolací súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá C. s. p.).

19. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0, v časti trov konania pomerom hlasov 2 : 1.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.